

Výsledky dotazníkového průzkumu o vlivu únavy na letové posádky (2024)

10. 3. 2025

Výsledky dotazníku o vlivu únavy na letové posádky (2024)

Vážení členové letecké komunity,

rádi bychom Vám poděkovali za Váš čas a ochotu podělit se o své zkušenosti v rámci průzkumu týkajícího se vlivu únavy na letové posádky.

V rámci anonymního průzkumu, který probíhal v období od 18. 10. 2024 do 30. 11. 2024, bylo získáno **celkem 335 odpovědí** (307 v češtině a 28 v angličtině). Níže bychom s Vámi rádi sdíleli závěry a výsledky z oblastí, na něž se průzkum zaměřil.

Výsledky průzkumu potvrzují ÚCL, že únava je významným faktorem ovlivňujícím letecký provoz, a to jak z hlediska bezpečnosti, tak pracovních podmínek letových posádek. Přestože jsou v mnoha společnostech zavedeny postupy na zvládání únavy, jejich efektivita je v praxi často omezena.

Zjištění poukazují na potřebu zlepšení v několika klíčových oblastech, včetně kultury bezpečnosti, plánování směn a podpory zaměstnanců při hlášení únavy.

Kromě výše uvedených výsledků, které byly založeny na výběru odpovědi, byl v dotazníku prostor i pro slovní komentáře. Reakce a odpovědi jsou pro ÚCL alarmující, některé potvrdily naše podezření, které není snadné během průběžného dozoru v rámci ohlášených kontrol provozovatelů odhalit. Z psaných komentářů zazněla i otevřená kritika nás jako instituce, která má dohlížet na dodržování pravidel a standardů spojených s civilním letectvím. Tuto kritiku vnímáme a nebereme ji na lehkou váhu. Vždy bylo, je a bude prvořadým cílem ÚCL vytvářet a udržovat takové prostředí civilního letectví, kdy nebude snižována důvěra v jeho bezpečnost.

Výsledky průzkumu a slovní komentáře poslouží ÚCL jako **podklad pro další práci a komunikaci s provozovateli letadel**, jak v rámci každoročního semináře pro provozovatele obchodní letecké dopravy v druhé polovině března tohoto roku, **tak v rámci jejich průběžného dozoru**.

ÚCL navyšuje průběžně počet cílených kontrol souvisejících s dodržováním bezpečnostních letových norem a systémů řízení rizik spojených s únavou, **a v navyšování bude nadále pokračovat**. Na všechna hlášení a podněty související s únavou letových posádek reaguje okamžitě a **vše řeší s provozovateli v rámci ohlášených i neohlášených kontrol a následně v rámci nápravy zjištěných nedostatků**.

Dalším **cenným zdrojem informací pro průběžný dozor ÚCL jsou dobrovolná hlášení** přímo dotčených letových posádek. Tato hlášení byla i jedním z impulzů pro vytvoření tohoto průzkumu. Jak je uvedeno výše, **ÚCL všechna hlášení událostí spojených s únavou prověřuje**, proto je důležité, aby posádky tato hlášení do standardního systému nebo přímo ÚCL předávaly bez obav, že k ničemu nepřispějí nebo se jimi nebude nikdo zabývat.

Děkujeme ještě jednou všem, kteří přispěli do tohoto průzkumu a děkujeme i za otevřenost respondentů při jejich odpovědích.

I. Shrnutí výsledků a zpětné vazby k základním oblastem spojených s únavou letových posádek

1. Stanovené postupy a princip „Just Culture“

- 83 % respondentů uvedlo, že jejich společnosti mají definované postupy pro odmítnutí služby z důvodu únavy. Přesto zhruba v 50 % případů respondenti nepodalí hlášení o tom, že se cítili natolik unavení, že měli pochybnosti o své způsobilosti k výkonu letových služeb.
- 78 % respondentů uvedlo, že přestože měli pochybnosti o své způsobilosti k výkonu letových činností, službu vykonali.
- Mnoho odpovědí poukazovalo na nedostatky v principu „Just Culture“. Respondenti často uváděli, že podání hlášení o únavě (fatigue report) může vést k negativním důsledkům.

2. Tlak na odlétání letů

- 67 % respondentů přiznalo, že se někdy během své kariéry cítili pod nátlakem k provedení letu, na který se necítili způsobilí. Z těchto případů v polovině došlo k tomu, že byli přesvědčeni, aby do služby nastoupili.
- Respondenti vnímají, že v důsledku odmítnutí provedení letu byli vystaveni nepřímým sankcím, jako je zhoršení plánování služeb, neudělení dovolené nebo pozvánky na vysvětlující pohovory.
- Někteří respondenti uvedli, že na posádky byl vyvíjen tlak i ve formě finančních pobídek za prodloužené služby.

3. Hlášení

- 51 % respondentů uvedlo, že nepodává hlášení o únavě. Hlavní důvody zahrnují:
 - Strach z následků ze strany vedení.
 - Skepse ohledně účinnosti hlášení („nemá to smysl“).
 - Složitá administrativní postupy, které mohou zkracovat reálný odpočinek posádky.

4. Faktory přispívající k únavě

Respondenti označili následující faktory jako nejčastější příčiny únavy:

- **Rušivé rozvrhy služeb** – střídání nočních a ranních služeb.
- **Změny v pláncích na poslední chvíli** – nepředvídatelnost.
- **Nedostatečný skutečný odpočinek** – formálně splněné normy často neodpovídají potřebám posádek.
- **Zpoždění letů**
- **Přemístování** – přeprava autem nebo vlakem na letiště, ze kterého je následně let proveden.

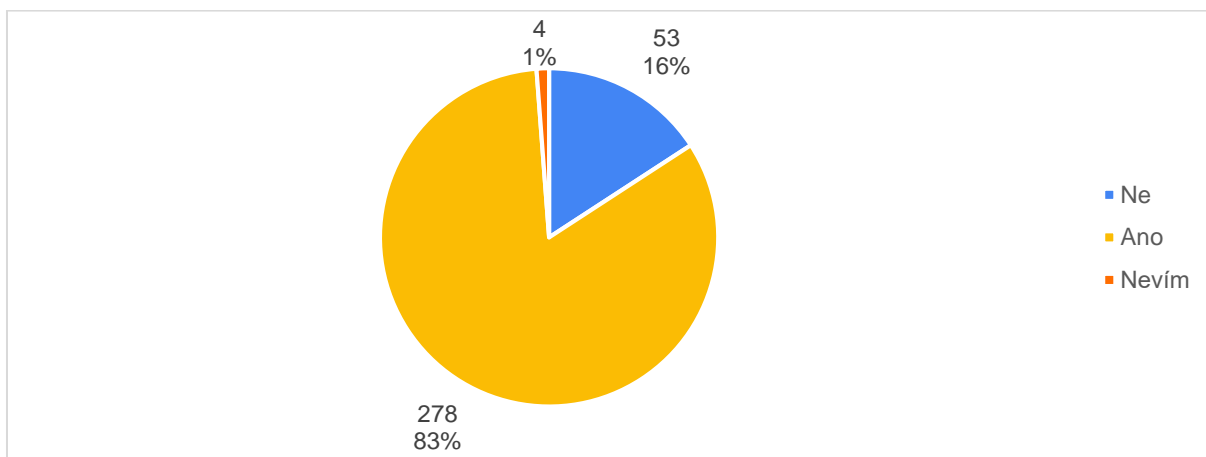
5. Únava jako faktor nehod

- 67 % respondentů uvedlo, že únava mohla přispět k incidentům nebo nehodám, jichž byli svědky nebo účastníky.

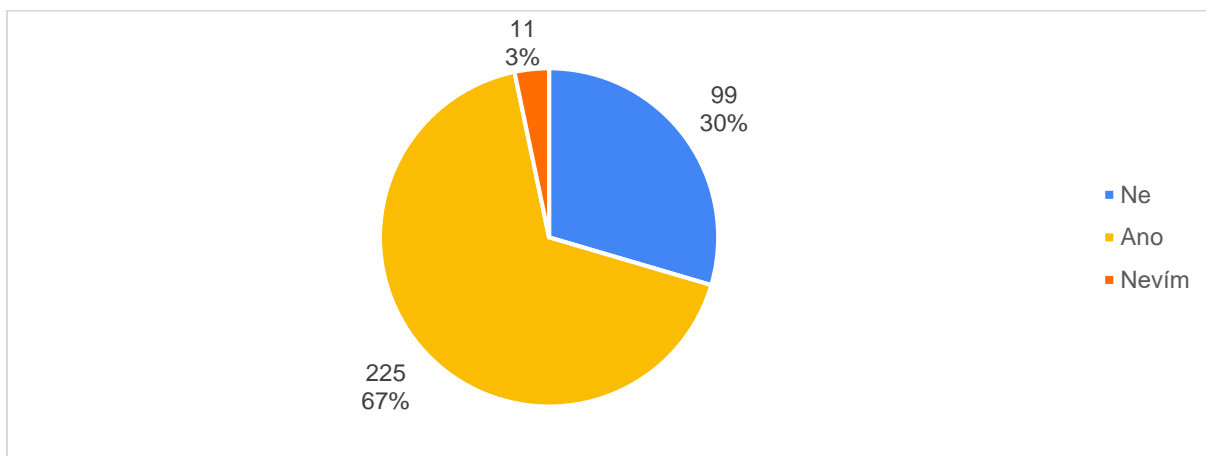
II. Grafické vyjádření výsledků průzkumu

Následující grafy neobsahují výsledky k otázkám, které byly připraveny pro slovní vyjádření, jejich shrnutí je uvedeno v bodě I výše. Čísla otázek dále odpovídají číslování dle dotazníku.

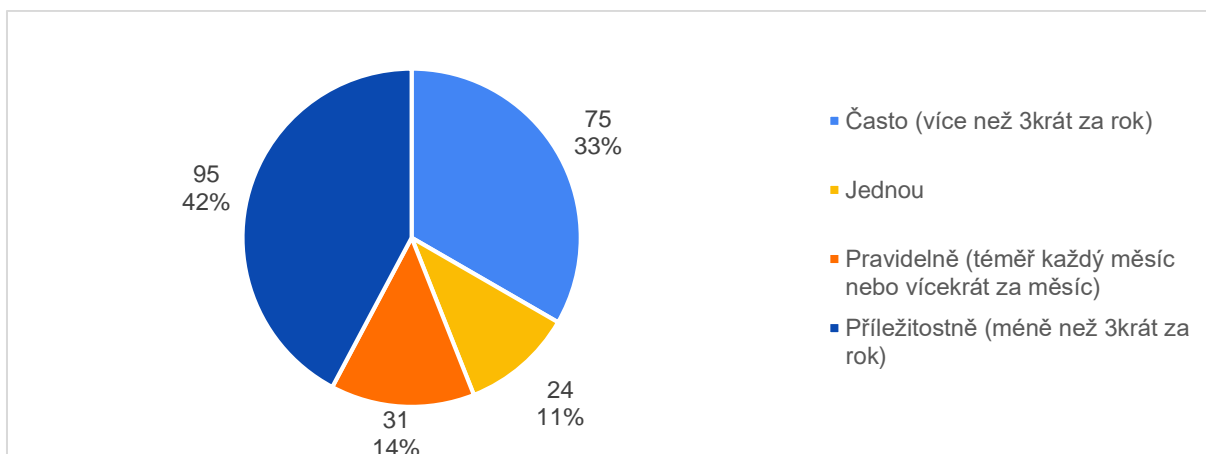
1. Jsou ve Vaší společnosti přesně stanovené a popsané postupy pro odmítnutí letové služby z důvodu únavy?

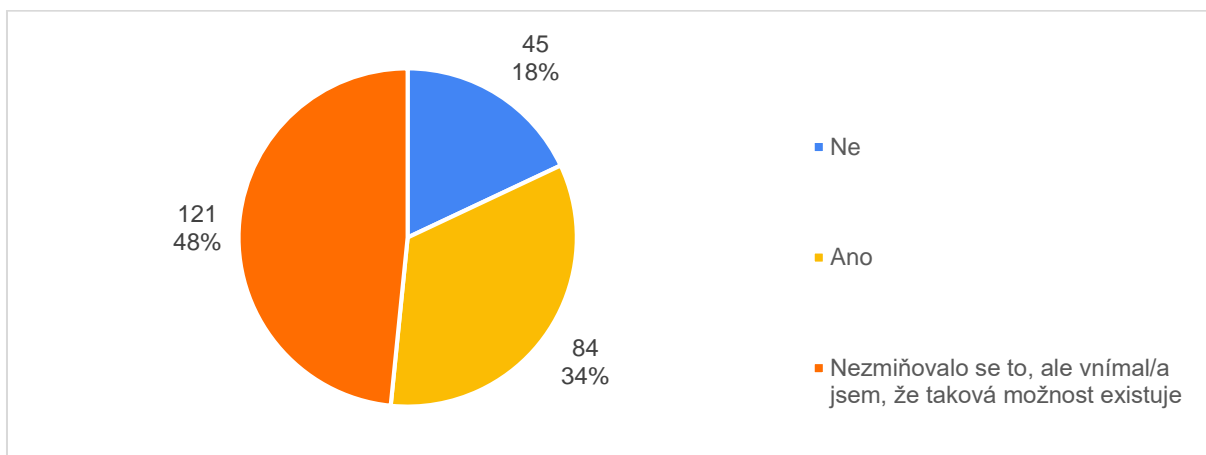
2. Byl/a jste někdy pod tlakem ze strany vedení společnosti, abyste odletěl/a let, na který jste se necítil/a způsobilý/á?

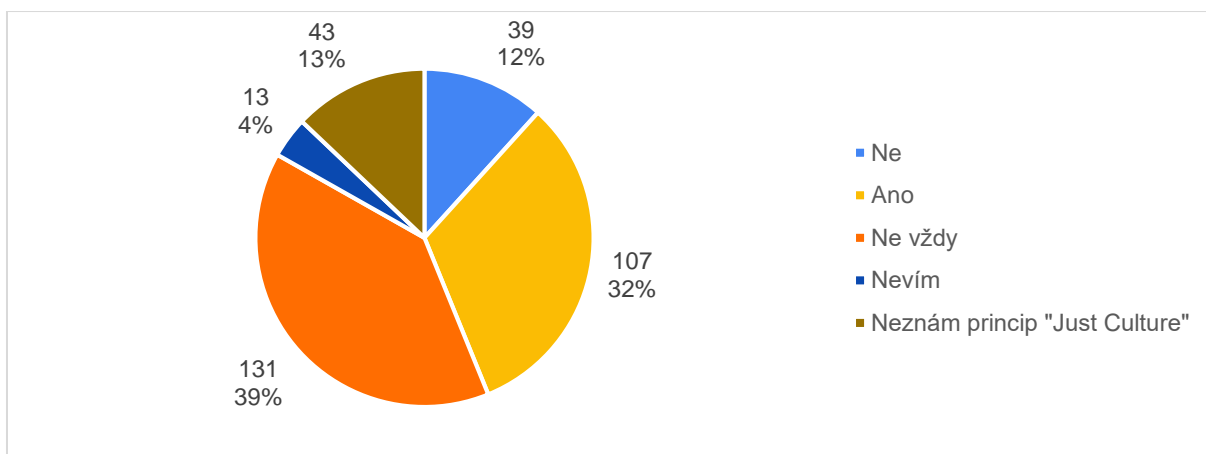
3. Pokud jste na předchozí otázku (číslo 2) odpověděl/a „Ano“, jak často k tomu dochází?

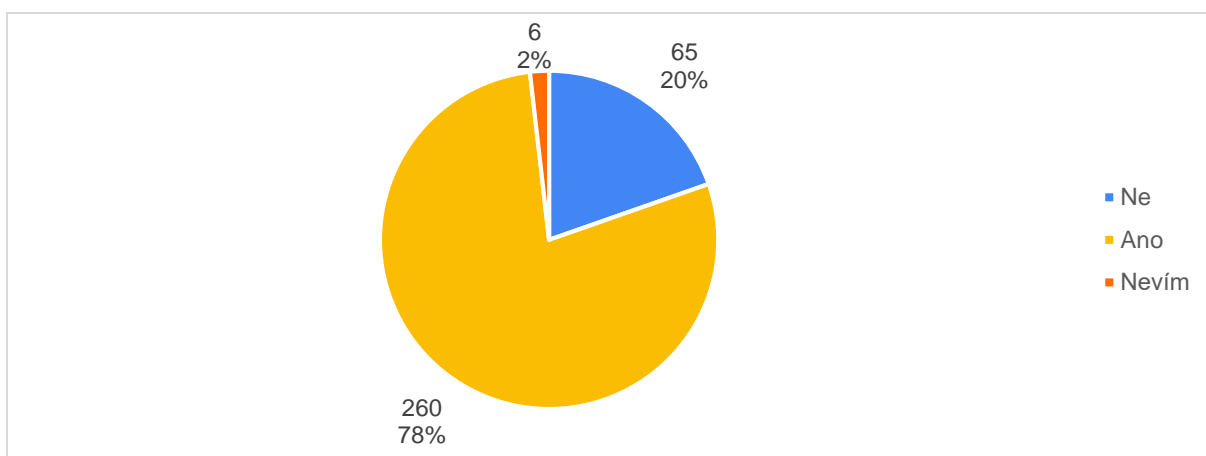
4. Když jste uvedl/a, že jste byl/a pod tlakem, bylo Vám naznačeno ze strany provozovatele, že byste mohl/a čelit nějakým důsledkům, pokud byste let odmítl/a?

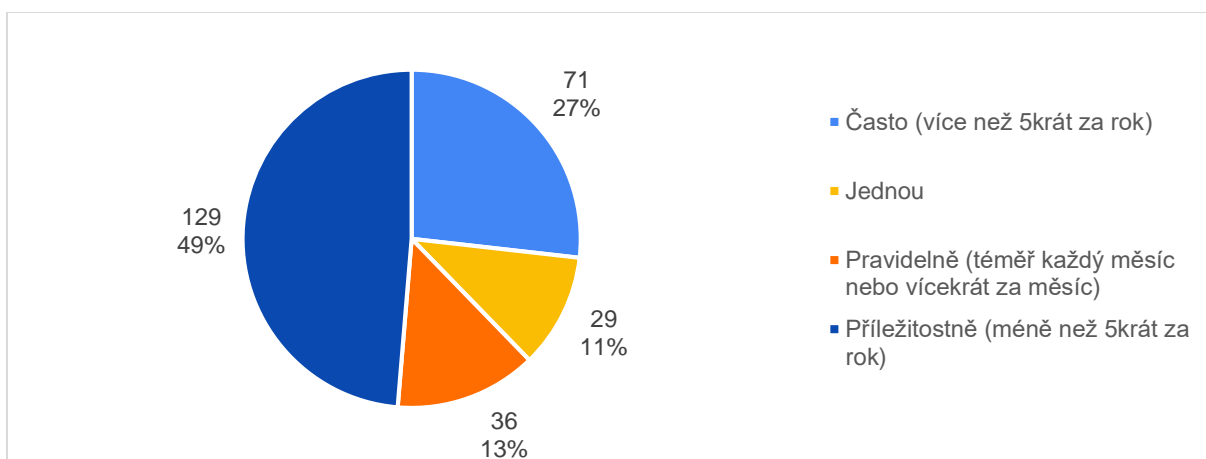
5. Funguje dle Vašeho názoru ve společnosti princip „Just Culture“?

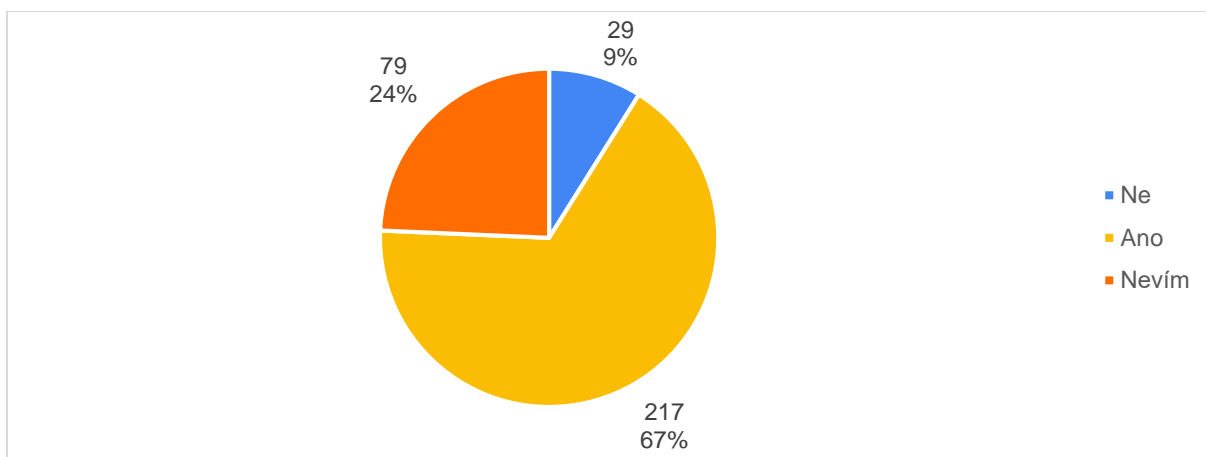
6. Cítil/a jste se někdy unavený/á natolik, že jste měl/a pochybnosti o své způsobilosti k výkonu letových činností, ale přesto jste let vykonal/a?

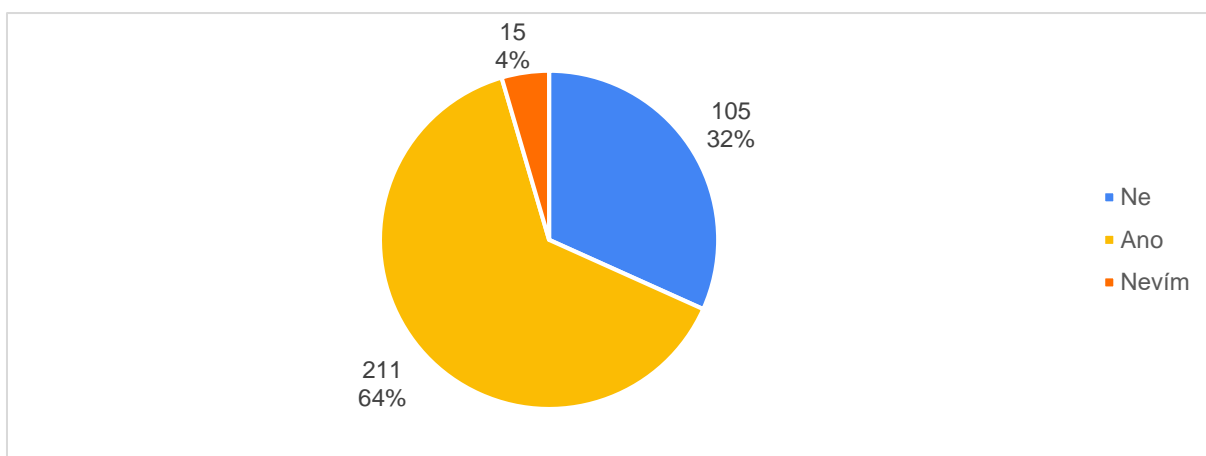
7. Pokud ano, jak často se tato situace stává?

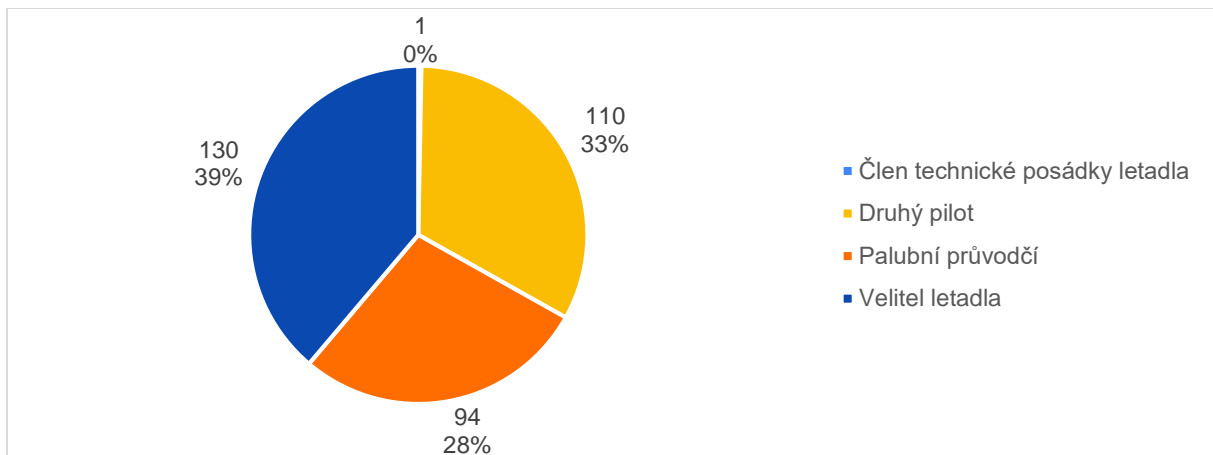
11. Vnímáte únavu jako přispívající faktor k incidentům nebo nehodám, kterých jste byl/a svědkem nebo účastníkem?

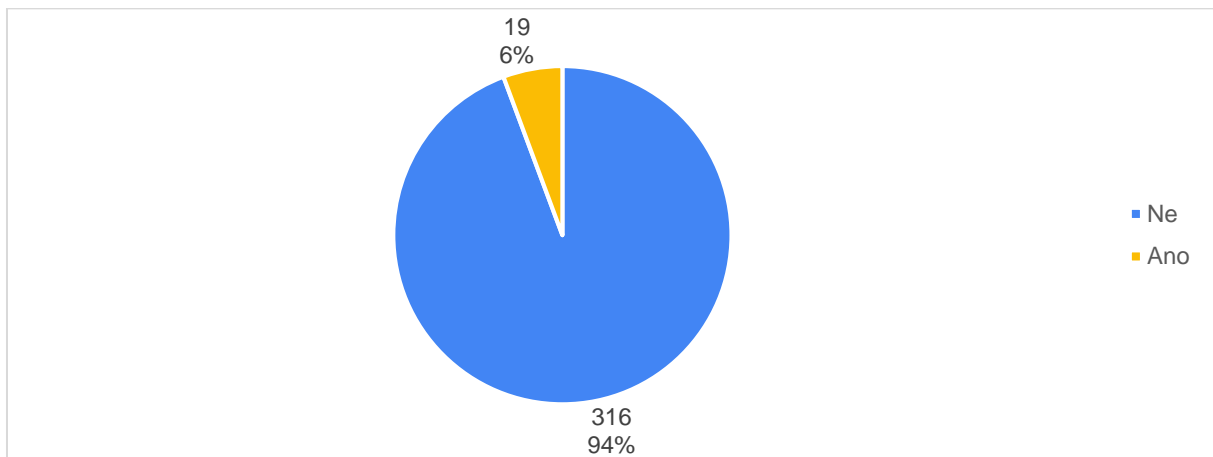
12. Cítil/a jste se někdy nucen/a provést let i za cenu porušení pravidel ohledně doby služby, doby letu nebo minimální doby odpočinku?

14. Jaká je vaše pracovní pozice?

19. Vykonáváte funkci člena posádky i pro jiného provozovatele / v jiném druhu provozu?

20. Pokud ano, předkládáte záznamy o době služby, době letu a dobách odpočinku jinému provozovateli/provozovatelům?

